บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎี/แนวคิด/หลักการ

1.1 หลักการออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือที่รู้จักในชื่อเดิมว่าการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered หรือ Child Centered) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ ทักษะใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ด้วยตัวเองโดยใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิดขั้นสูง: Higher order thinking) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม: Group process) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน และสามารถนาความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน และเน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอนหลากหลายแหล่งความรู้ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลายคือ พหุปัญญา รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2550 : หน้า 38)

สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียน (ทิศนา แขมมณี, 2547 : หน้า 19) ได้นำเสนอแนวคิด 3 ประการในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ ดังนี้

1.1.1 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (Physical Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นการรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดีๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังจะเห็นได้ว่า ถ้าปล่อยให้ผู้เรียนนั่งนานๆ ในไม่ช้าผู้เรียนก็จะหลับหรือคิดเรื่องอื่น ๆ แต่ถ้าให้มีการเคลื่อนไหวทางกายบ้างก็จะทำให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวและพร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ดี ดังนั้นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

1.1.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควร จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญาต้องเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหวต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกที่จะคิด

1.1.3 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (Social Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะมนุษย์ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับอื่น และ

สภาพแวดล้อมต่างๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม

1.1.4 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotional Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้น เกิดความหมายต่อตนเองโดยกิจกรรมดังกล่าวควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง โดยปกติการมีส่วนร่วมทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอื่นๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญาและสังคม ทุกครั้งที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเคลื่อนที่ เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกอาจเป็นความพอใจ ไม่พอใจ หรือเฉย ๆ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถใช้ได้กับการจัดการเรียนการสอนทุกวิชาเพียงแต่ธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่ต่างกันจะมีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ผู้สอนออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในจุดเด่นที่ต่างกัน

1.2 กระบวนการพัฒนากระบวนทัศน์การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล

มหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณีได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และสอดคล้องกับค่านิยมของมหาวิทยาลัยที่ว่า RBRU ซึ่งหมายถึง R : Responsibility คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร และสังคม B : Best คือ ความเป็นเลิศของบุคลากร ความรอบรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพและความเป็นมืออาชีพ R : Relationship คือ การมีสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม และ U:Unity คือ ความเป็นหนึ่งเดียวมีเอกภาพ โดยส่งเสริมให้คณาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทาง การจัดการเรียนรู้อย่างมีสุข โดยจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความอิสระ ยอมรับ ความแตกต่างของผู้เรียนมีความหลากหลายในวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะทาให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน เกิดแรงจูงใจและรักการเรียนรู้ อันจะส่งผลทาให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และมีความอยากเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี มหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดีให้ดาเนินการตามแผนปฏิบัติการแร่งด่วนของสภามหาวิทยาลัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 โดยให้จัดทาโครงการพัฒนากระบวนทัศน์การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตบัณฑิตที่ฉลาดจัดการสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีเป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพบัณฑิตโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามตัวชี้วัด จำนวนอาจารย์ที่สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเป้าหมาย สำหรับปีการศึกษา 2558 จำนวน 24 คน และปีการศึกษา 2559 จำนวน 50 คน

ซึ่งที่ผ่านมามีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการกระบวนทัศน์การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากจะเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีแล้ว ยังมีการนำแนวคิดจาก พ.ร.บ การศึกษา พ.ศ. 2542 และแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 สำหรับการออกแบบการเรียนการสอน สำหรับในระยะที่ 1 เริ่มต้นจากการกำหนด

นโยบายระดับมหาวิทยาลัยซึ่งเปรียบเสมือนรากแก้ว การสนับสนุนจากผู้บริหารของมหาวิทยาลัย การกระตุ้น และการส่งเสริมจากผู้บริหารระดับคณะนาไปสู่การค้นพบแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบรรยาย โดยผู้สอนควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม ได้แก่ (1) การเตรียมความพร้อม (แคะ) (2) การกระตุ้นให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูล ความรู้เพิ่มเติม (ค้น) (3) การลงมือปฏิบัติ เน้นการเรียนรู้จากการคิด (คิด) (4) การนำเสนอแนวคิด ผลการเรียนรู้ (คาย) ทั้งนี้ รายวิชาบรรยายจะมีการใช้เทคโนโลยีช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม หรือที่เรียกว่า “แคะ ค้น คิด คาย” ส่วนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติ ผู้สอนควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ (1) การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วม (Participation) (2) เรียนรู้โดยฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง /สถานการณ์จำลอง/เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้กระบวนการวิจัย กิจกรรมกลุ่ม หรือสัมมนา (Practice) (3) นำเสนอผลการเรียนรู้ ผลงาน ชิ้นงาน (Presentation) หรือที่เรียกว่า “PPP+P”

หลังจากที่มีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อร่วมกันสังเคราะห์หาแนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) สำหรับการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติ ผลจากการสังเคราะห์ทำให้ได้นวัตกรรมการเรียนการสอนหลากหลายชิ้น และหนึ่งในนวัตกรรมการสอนนั้นคือนวัตกรรมการสอนที่มีชื่อว่า “การจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล” กล่าวคือ นวัตกรรมการสอน KDA โมเดล คือ แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชาปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ ขั้นฝึกหัด และขั้นลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง

1.3 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (Thai Qualification Framework for Higher Education; TQF: H.Ed)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้เริ่มพัฒนาขึ้นในปี พ.ศ.2546 จากงานวิจัยของศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ภายใต้การสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งในขณะนั้นใช้ชื่อว่า กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (National Qualification Framework for Higher Education in Thailand) ต่อมาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2552 คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ประกอบด้วย แนวปฏิบัติสาระสำคัญขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 โดยที่ทางคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาไว้ดังนี้ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552 : หน้า 1)

โลกยุคปัจจุบันที่ความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางและการติดต่อสื่อสารเป็นอย่างมากในด้านการศึกษา เกิดการเคลื่อนย้ายของนักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากต่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ ผู้ที่ทำงานและต้องการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานมีจำนวนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือ การปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาให้มีความใกล้เคียงกันกับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายของนักศึกษาและการเทียบโอนหน่วยกิต และนับตั้งแต่การประชุม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปที่เมือง Bologna ประเทศอิตาลีเมื่อปี พ.ศ.2542 จนเกิดข้อตกลง Bologna Process ประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป จึงปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) ในแต่ละคุณวุฒิ และขยายผลการดำเนินการไปตามประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับประเทศไทย การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ส่งผลกระทบให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ มีการเน้นหนักให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย มีการยกระดับของสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย การเปิดดำเนินการของวิทยาลัยชุมชนและให้อิสระในการดำเนินการแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลาย มีการขยายตัวเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษากันได้อย่างทั่วถึง ท่ามกลางสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ก่อให้เกิดปัญหาตามมา กล่าวคือ จะทำอย่างไรให้สังคมเชื่อมั่นได้ว่าคุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีคุณภาพและมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการวางโครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualification Framework for Higher Education; TQF: H.Ed) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิและสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ

1.3.1 ความหมายของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education; TQF: H.Ed) หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสายวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบผลโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบแลกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่า สามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพมาตรฐานผลการเรียนรู้ (จิรณี ตันติรัตนวงศ์, 2552 : หน้า 25)

1.3.2 หลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1.3.2.1 ยึดหลักความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยมุ่งให้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายในการพัฒนา

คุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตร การปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอนของอาจารย์ การเรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังได้จริง

1.3.2.2 มุ่งเน้นที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพ เพื่อประกันคุณภาพบัณฑิตและสื่อสารให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและมั่นใจถึงกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยเริ่มที่ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา คือ กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังไว้ก่อน หลังจากนั้นจึงพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้บัณฑิตบรรลุถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้นั้นอย่างสอดคล้องและส่งเสริมกันอย่างเป็นระบบ

1.3.2.3 มุ่งที่จะประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไว้แล้วเข้าด้วยกันและเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งจะสามารถอธิบายให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับความหมายและความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาของคุณวุฒิหรือปริญญาในระดับต่าง ๆ

1.3.2.4 มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาจะช่วยกำหนดความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตรตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย โดยมั่นใจถึงผลผลิตสุดท้ายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และเป็นคนดีของสังคม ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศไทย (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552 : หน้า 48)

1.3.3 วัตถุประสงค์ของการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1.3.3.1 เพื่อเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการนำแนวนโยบายพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการนำไปเป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียน การสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

1.3.3.2 เพื่อกำหนดเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้ชัดเจนโดยกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังในแต่ละคุณวุฒิ/ปริญญาของสาขา/ สาขาวิชาต่าง ๆ และเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชาได้ใช้เป็นหลัก และเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตร การปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนกระบวนการวัดและประเมินผลนักศึกษา

1.3.3.3 เพื่อเชื่อมโยงระดับต่าง ๆ ของคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาให้เป็นระบบ เพื่อบุคคลจะได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและหลากหลายตามหลักการศึกษาตลอดชีวิต มีความชัดเจนและโปร่งใสสามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานคุณวุฒิในระดับต่าง ๆ กับนานาประเทศได้

1.3.3.4 เพื่อช่วยให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษาและเป็นกลไกในการประกันคุณภาพในของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง และใช้เป็นกรอบอ้างอิงสำหรับผู้ประเมินของการประกันคุณภาพภายนอกเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตและการจัดการเรียนการสอน

1.3.3.5 เพื่อเป็นกรอบของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับความหมายของคุณวุฒิ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการทำงานรวมทั้งคุณลักษณะอื่น ๆ ที่คาดว่าบัณฑิตจะพึงมี

1.3.3.6 เพื่อประโยชน์ในการเทียบเคียงมาตรฐานคุณวุฒิระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศในการย้ายโอนนักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาการลงทะเบียนข้ามสถาบันและการรับรองคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

1.3.3.7 เพื่อให้มีการกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตกันเองของแต่ละสาขา/วิชา

1.3.3.8 เพื่อนำไปส ู่การลดขั้นตอน/ระเบียบ (Deregulation)การดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความแข็งแรง

1.3.4 การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมี อย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

2. ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

3. ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

4. ด้านทักษะความสมัพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ(Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึงความสามารถในการท างานเป็นกลุ่มการแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผ น และรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตนเอง

5. ด้านทั กษะ การวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึง

ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านนี้ บางสาขาวิชาต้องการทักษะทางกายภาพสูง เช่นการเต้นรำ ดนตรี การวาดภาพ การแกะสลัก พลศึกษา การแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skill)

มาตรฐานผลการเรียนรู้ คือ ข้อกำหนดเฉพาะซึ่งเป็นผลที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านที่ได้รับการพัฒนาระหว่างการศึกษา จากการเรียนและการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้ทั้งในและนอกหลักสูตรและแสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจและความสามารถจากการเรียนรู้เหล่านั้นได้อย่างเป็นที่เชื่อถือเมื่อเรียนจบในรายวิชาหรือหลักสูตรนั้นแล้ว มาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น เป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทุกคนในทุกระดับคุณวุฒิ โดยแต่ละด้านจะมีระดับความซับซ้อนเพิ่มขึ้น เมื่อระดับคุณวุฒิสูงขึ้น ทักษะและความรู้จะเป็นการสะสมจากระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าสู่ระดับที่สูงขึ้นดังนั้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิใดคุณวุฒิหนึ่งจะรวมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันของระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าด้วย

มาตรฐานผลการเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ใช้กับนักศึกษาทุกคน แม้ว่าบางสาขา/สาขาวิชานักศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาเป็นการเฉพาะ เช่น จรรยาบรรณของแพทย์นักบัญชี และนักกฎหมาย เป็นต้น

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญา จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับสาขา/สาขาวิชาที่เรียน ซึ่งต้องระบุรายละเอียดของความรู้และทักษะของสาขา/สาขาวิชาที่เหมาะสมกับระดับคุณวุฒิไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร และรายละเอียดของรายวิชา

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มุ่งหวังให้นักศึกษาทุกคนไม่ว่าจะเป็นระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาใด ต้องบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านเหล่านี้

มาตรฐานผลการเรียนรู้ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งหวังให้นักศึกษาทุกคนไม่ว่าจะเป็นระดับคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาใด ต้องบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านนี้ แต่สำหรับนักศึกษาที่เรียนในสาขา/สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับมาตรฐานผลการเรียนรู้นี้จะต้องเน้นให้มีความชำนาญมากกว่านักศึกษาสาขา/สาขาวิชาอื่นๆ เช่น นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ จะต้องมีความชำนาญและทักษะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้และด้านทักษะทางปัญญาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.4 ความคงทนในการเรียนรู้

ความคงทนในการเรียนมี (Retention) ถือเป็นเรื่องที่อยู่ในเรื่องของการจำ ดังนั้นในที่นี้จะกล่าวถึง ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้ ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ความจำ ระบบความจำ และองค์ประกอบของความจำ

1.4.1 ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้ นักวิชาการได้กล่าวถึงความคงทนในการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ชะเอม ชวลิตชัยชาญ (2530 : หน้า 45) กล่าวว่า ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความคงทนในการจำหรือความคงไว้ซึ่งผลการเรียนรู้หรือความสามารถที่จะระลึกได้ต่อสิ่งที่เคยเรียนหรือเคยมีประสบการณ์การเรียนรู้มาแล้ว หลังจากที่ได้ทิ้งไว้ระยะเวลาหนึ่ง

สุรงค์ โค้วตระกูล (2548 : หน้า 250) กล่าวว่า ความคงทนในการเรียนรู้หรือความคงทนในการจำ เป็นความสามารถของสมองที่จะเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้ได้เป็นเวลานาน และสามารถค้นคว้าออกมาใช้ได้หรือระลึกได้

Adams (1976 : p.9) กล่าวว่า ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง การคงไว้ซึ่งผลการเรียนรู้ หรือความสามารถที่จะระลึกได้ต่อสิ่งเร้าที่เคยเรียน หรือเคยมีประสบการณ์รับรู้มาแล้ว หลังจากได้ทิ้งไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง

สรุป ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของสมองในการเก็บสิ่งที่เรียนรู้มาหรือจากประสบการณ์ที่รับรู้มาแล้ว หลังจากทิ้งไว้ระยะเวลาหนึ่งสามารถระลึกได้หรือค้นคว้าออกมาใช้ได้ในสถานการณ์ที่จำเป็น

1.4.2 ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้และความจำ

การที่คนเราจะจำสิ่งที่เคยเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่ง Gagne (1985 : p.70-90) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้และจำจำของมนุษย์ว่า มนุษย์มีกระบวนการจัดกระทำข้อมูลในสมอง ซึ่งมนุษย์จะอาศัยข้อมูลที่สะสมไว้มาพิจารณา เลือกจัดกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและขณะที่กระบวนการจัดทำข้อมูลภายในสมองกำลังเกิดขึ้น เหตุการณ์ภายนอกร่างกายมนุษย์มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมหรือการยับยั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน Gagne จึงเสนอแนะว่า ควรมีการจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ละประเภท ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในสมอง โดยจัดสภาพการณ์ภายนอกให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน โดยมีการดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้าหรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี

ขั้นที่ 2 การแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนทราย เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ความคาดหวัง

ขั้นที่ 3 การกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิมเป็นการช่วยให้ผู้เรียนดึงข้อมูลเดิมที่อยู่ในหน่วยความจำระยะยาวให้มาอยู่ในหน่วยความจำเพื่อการใช้งาน (Working memory) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การเสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาสาระใหม่ ผู้สอนควรจะจัดสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเป็นลักษณะสำคัญของสิ่งเร้านั้นอย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกในการเลือกรับรู้ของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การให้แนวการเรียนรู้หรือการจัดระบ บข้อมูลให้มีความหมาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ขั้นที่ 6 การกระตุ้นให้ผู้เรียน แสดงความสารถเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสาระที่เรียน ที่จะช่วยให้ทราบถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนและข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน

ขั้นที่ 8 การประเมินผลการแสดงออกของผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าตนเองสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 9 การส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยการให้โอกา สผู้เรียนได้มีการฝึกฝนอย่างพอเพียงและในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นและสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์อื่น ๆ ได้

1.4.3 ระบบความจำ นันทนา ทองงอก (2536 : หน้า 174-176) กล่าวถึงระบบความจำไว้ใกล้เคียงกัน ดังนี้

1.4.3.1 ระบบความจำการรู้สึกสัมผัส (Sensory memory) คือ การที่สิ่งเร้าทั้งปวงมาสัมผัสกับประสาทรับความรู้สึกทำให้เกิดมีความรู้สึกขึ้นมา เช่น เห็นภาพ ได้ยินเสียง รู้สึกเป็นกลิ่น สมองก็จะดำเนินการตีความรู้สึกนี้ต่อไป เพื่อให้รู้ว่าสิ่งที่สัมผัสนั้นคืออะไร ระบบความจำรู้สึกสัมผัสนี้ จึงเป็นการคงอยู่ของความรู้สึกสัมผัสหลังจากการเสนอสิ่งเร้าสิ้นสุดลงประมาณ 2-3 นาที อาทิ ความจำภาพติดตา ความจำเสียงก้องหู

1.4.3.2 ระบบความจำระยะสั้น (Short-term memory) เป็นความจำหลังจากได้รับรู้สิ่งเร้าที่ได้รับการตีความแล้วและอยู่ในความจำระยะสั้น เราใช้ความจำระยะสั้นในการจำชั่วคราวเพื่อใช้ประโยชน์ในขณะที่จำอยู่เท่านั้น เช่น การดูหมายเลขโทรศัพท์จากสมุดโทรศัพท์ หมายเลขโทรศัพท์ก็เข้าไปอยู่ในระบบความจำระยะสั้น เพื่อให้เกรากดหมายเลขในเครื่องโทรศัพท์ เมื่อกดเสร็จแล้วเราอาจจำไม่ได้อีกเลย ความจำระยะสั้นนี้ ถ้าไม่ได้รับการเอาใจใส่ก็เลือนหายไปอย่างรวดเร็วและสูญหายไปในที่สุด

1.4.3.3 ระบบความจำระยะยาง (Long-term memory) เป็นความจำที่มีความคงทนถาวร เราอาจไม่รู้สึกถึงสิ่งที่จำอยู่แต่เมื่อต้องการใช้หรือว่ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาสะกิดใจก็สามารถรื้อฟื้นขึ้นมากได้ เช่น การจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อหลายชั่วโมงก่อน หลายวัน หรือหลายปีก่อน การจำชื่อเพื่อสนิท จำทางไปตึกที่เคยเรียน การจำภาษาตลอดจนความรู้ต่าง ๆ ที่เคยเรียนประสบการณ์ที่เคยได้รับตั้งแต่จำความได้ ล้วนอยู่ในระบบความจำระยะยาวทั้งสิ้น ระบบการจำทั้ง 3 ระบบแต่งต่างกันที่ระยะเวลาของการรับรู้ ระบบ LTM และ SRM เป็นความจำหลังการรับรู้การจำถาวรมากที่สุดคือ ระบบ LTM เพราะเป็นการรับรู้ตีความจากประสบการณ์เดิม ด้วยความเอาใจใส่ตั้งใจของนักเรียน ซึ่งต้องทำให้เกิดในการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.4.4 องค์ประกอบของความจำ

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น สิ่งที่ผู้สอนคาดหวังให้เกิดกับนักเรียน คือ การเรียนรู้และความสามารถในการจดจำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นักเรียนจะจำสิ่งที่เรียนได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้ (อุบลรัตน์ เพ็งสถิต, 2531 : หน้า 61-62)

1.4.4.1 สมองและระบบประสาท การที่บุคคลจะเกิดความจำได้นั้น จะต้องมีแหล่งรวบรวมสะสมความจำไว้ นั่นก็คือสมอง บุคคลที่มีคลื่นสมองมากมักจะมีความจดจำได้ดี นอกจากนี้การทำงานที่คล่องแคล่วของระบบประสาทก็มีส่วนช่วยให้ความจำมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4.4.2 ระดับสติปัญญา ความจำเป็นของมนุษย์จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสติปัญญา โดยตรงผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูงจะมีความเข้าใจภาษาและมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดี

1.4.4.3 ความสนใจ บุคคลจะมีความจำได้ดีในเรื่องทีตนเองมีความสนใจ

1.4.4.4 ความตั้งใจในการเรียน ทำให้บุคคลสามารถจดจำเนื้อหาต่าง ๆ ได้ดี และช่วยให้ความจำคงอยู่ได้นาน

1.4.4.5 ความประทับใจของนักเรียนที่มีคือสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งมีทั้งความประทับใจในทางบวกและทางลบ นักเรียนจะจดจำประทับใจในทางบวกด้วยความเต็มใจ โดยที่ไม่รู้สึกตัวมากกว่าความประทับใจทางลบ

1.4.4.6 อารมณ์ของนักเรียน เป็นสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน เช่น อาการตื่นเต้น ความกลัว ซึ่งสภาวะเช่นนี้เป็นสภาวะที่ไม่พร้อมในการเรียนรู้ใด ๆ ทั้งสิ้น ความจำจึงไม่เกิดขึ้นในขณะที่อารมณ์ของนักเรียนยังไม่อยู่ในสภาวะปกติ

1.4.4.7 สุขภาพทางร่างกายและจิตใจ ผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ดีทั้งร่างกายและจิตใจย่อมมีผลทำให้ความจำดีไปด้วย

1.4.4.8 แรงจูงใจในการเรียน เป็นสิ่งที่มีผลต่อความจำเจมากที่สุดเพราะเป็นเรื่องภายในจิตใจของบุคคลที่จะบงการพฤติกรรมให้เกิดขึ้นอย่างไรก็ได้ บางคนมีความต้องการที่จะลืมเหตุการณ์ที่ตนเองไม่พอใจ หรือบางคนมีความต้องการที่จะจดจำเหตุการณ์ที่ตนเองพึงพอใจความต้องการที่จะลืมหรือจำนี้จัดว่าเป็นเรื่องของแรงจูงใจทั้งสิ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น ความจำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเกิดจากความสามารถของสมองในการสะสมประสบการณ์และความรู้ ต่าง ๆ ที่ได้รับรู้ของนักเรียน ความจำที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุดคือความจำระยะยาวที่เรียกว่าความคงทนในการจำหรือความคงทนในการเรียนรู้นั่นเอง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนควรจะศึกษาหรือพยายามหาแนวทางในการที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้ให้มากที่สุด

1.5 ความพึงพอใจ

1.5.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาเมื่อคนเราเกิดความพอใจแล้วย่อมทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นและจะส่งผลต่อความสำเร็จของงานที่ทำ ทำให้งานที่ทำบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการให้คำนิยามและสรุปเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ ดังนี้

มณี โพธิเสน (2543 : หน้า 12) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกยินดีเจตคติของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างดีหรือสมบูรณ์ที่สุด

อานนท์ กระบอกโท (2543 : หน้า 33) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สุกชอบ ภูมิใจ สุขใจ เต็มใจ และยินดีเป็นผู้มีความพึงพอใจการทำงานและมีความเสียสละ อุทิศร่างกาย แรงใจและสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริง

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544 : หน้า 56) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าหมายถึงความรุนแรงของความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ความพึงพอใจอาจเป็นได้

ทั้งทางบวกและทางลบภายใต้สถานการณ์การทำงานการให้บริการการปรับปรุงพัฒนาก่อให้เกิดความพึงพอใจในทางบวก ส่วนความขัดแย้งการตำหนิหรือการลงโทษแบบต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจในทางลบ

นิธิมา คงสวัสดิ์ (2544 : หน้า 11) กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึง ผลของความสนในเอาใจใส่ในเรื่องนั้น ๆ ความรู้สกในทางที่ดีมีความสุขมีความชอบมีความพอใจของบุคคลที่มีต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานหรือการเรียนซึ่งความรู้สึกมีแรงจูงใจของเขาเหล่านั้นได้รับการตอบสนองทำให้การปฏิบัติงานหรือการเรียนเกิดความรู้สึกตั้งใจและสามารถปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศุภศิริ โสมาเกตุ (2544 : หน้า 49) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก

นงลักษณ์ วานิช (2545 : หน้า 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกทีดีของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเป็นความรู้สึกที่ดีที่เกิดจากการตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจจนทำให้เกิดความพึงพอใจ

อุทัยพรรณ สุดใจ (2545 : หน้า 7) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งโดยอาจจะเป็นไปในเชิงประเมินค่าว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

กาญจนา อรณสุขรุจี (2546 : หน้า 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

Hornby (2000) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดีเมื่อประสบความสำเร็จหรือได้รับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกที่พอใจ

ดังนั้นสรุปได้ว่าความพึงพอใจคือความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่มีสภาพที่เป็นอยู่ในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งนั้น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีมีความสุขมีความชอบซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้เกิดแรงจูงใจตั้งใจในการทำงานหรือการเรียนสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น หากนักเรียนพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วเชื่อได้ว่าจะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อครูผู้สอนทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ในวิชานั้น ๆ ได้ดี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.5.2 การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจหรือทัศนคติ เจตคติ เป็นการแสดงออกที่ซับซ้อนเป็นการยากที่จะวัดโดยตรงแต่สามารถวัดได้โดยการแสดงความคิดเห็น

ภณิดา ชัยปัญญา (2541) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กิริยาท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

หทัยรัตน์ ประทุมสูตร (2542 : หน้า 14) กล่าวว่าการวัดความพึงพอใจ เป็นเรื่องที่เปรียบเทียบได้กับความเข้าใจทั่ว ๆ ไป ซึ่งปกติจะวัดได้โดยการสอบถามจากบุคคลที่ต้องการจะถามมีเครื่องมือที่ต้องการจะใช้ในการวิจัยหลาย ๆ อย่าง อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่าจะมีการวัดอยู่หลายแนวทางแต่การศึกษาความพึงพอใจอาจแยกตามแนวทางวัดได้สองแนวคิดตามความคิดเห็นของซาลี ซนิคค์คริสเทนส์กล่าวคือ

1. วัดจากสภาพทั้งหมดของแต่ละบุคคล เช่น ที่ทำงาน ที่บ้านและทุก ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการศึกษาตามแนวทางนี้จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์แต่ทำให้เกิดความยุ่งยากกับการที่จะวัดและเปรียบเทียบ

2. วัดได้โดยแยกออกเป็นองค์ประกอบ เช่นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับงาน การนิเทศงานเกี่ยวกับนายจ้าง

สาคร แสงผึ้ง (2543 : หน้า 61) กล่าวว่าแนวคิดในการวัดความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่าเป็นระดับคะแนนตามลำดับความเข้ม เช่น 1 2 3 4 5 โดยกำหนดให้ 5 คือ คะแนนสูงสุดที่บ่งบอกถึงสิ่งที่มีอยู่ หรือสิ่งที่พอใจมากที่สุดและ 1 คือ คะแนนต่ำสุดที่บ่งบอกถึงสิ่งที่มีอยู่หรือสิ่งที่พอใจน้อยที่สุดหรือบางที่ไม่มีการกำหนดคะแนนแต่เป็นการกำหนดระดับความรู้สึกระดับความพอใจหรือระดับสิ่งที่สังเกตได้ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดหรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็นต้น เมื่อนำมาแปรผลจะมีการแปลงคะแนน เช่น

มากที่สุด	=	5	คะแนน
มาก	=	4	คะแนน
ปานกลาง	=	3	คะแนน
น้อย	=	2	คะแนน
น้อยที่สุด	=	1	คะแนน

หรือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	5	คะแนน
เห็นด้วย	=	4	คะแนน
เฉย ๆ	=	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	1	คะแนน

ระพินทร์ โพธิ์ศรี (2549 : หน้า 142) ได้ให้แนวคิดในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจดังนี้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบวัดความพอใจ คือ เครื่องมือวัดความพอใจต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ความพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ความพอใจต่อชุดการสอนที่ใช้ประกอบการสอน เป็นต้น

แบบวัดความพอใจ เป็นเครื่องมือวัดที่ควรใช้ทฤษฎีแบบอิงกลุ่มเพราะกรอบประเด็นเนื้อหาที่เป็นความพอใจนั้นมีเป็นจำนวนมากแต่ด้วยเวลาที่จำกัดเราจะใช้เพียงตัวอย่างเนื้อหาความพอใจเพียงบางส่วนมาสร้างเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้สอบถามต้องการทรางความคิดเห็นซึ่งสามารถทำให้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบแบบอิสระ คำถามดังกล่าวอาจสอบถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ กัน

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรงต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจที่สามารถทราบความพึงพอใจโดยสังเกตจากพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทางซึ่งวิธีนี้ต้องอาศัยการสังเกตอย่างจริงจังและมีระเบียบแบบแผน

1.5.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีความพึงพอใจแยกออกเป็นทฤษฎีย่อย 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์และทฤษฎีแบบจำลองของพอร์เตอร์และลอเลอร์ (Porter and Lawler Model)

ระวิวรรณ มะนุ่น (2547 : หน้า 37-38) ได้ศึกษาทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของอับราฮัมมาสโลว์ (Abraham Maslow) ผู้ซึ่งเป็นผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์โดยกล่าวว่ามนุษย์จะถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะสนองต่อความต้องการมีอยู่ 5 ระดับ คือ

1. ความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการของมนุษย์ขั้นต่ำสุดและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัย เป็นความต้องการเพื่อปกป้องพิทักษ์ตนเองให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

3. ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการให้ผู้อื่น และสังคมยอมรับคบหาสมาคมและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานมีมิตรภาพและความรักต่อกัน

4. ความต้องการมีฐานะทางสังคม ความต้องการมีฐานะในสังคม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี

4.1 ปรารถนาที่จะมีความเข้มแข็ง เชื่อมั่นในตนเอง ความอิสรเสรีภาพ

4.2 ต้องการชื่อเสียง ตำแหน่ง ฐานะ ความเด่นดัง การรับรองและความชื่นชมจากผู้อื่น

5. ความต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์และความต้องการขั้นสูงสุดของแต่ละคนจะไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน

จากทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจที่ผู้สอนต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากความพึงพอใจในการเรียนกับผลการ

เรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชมพูนุท เมฆเมืองทอง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการอ่านเพื่ออุดมคติจากการประยุกต์ใช้โมเดลการสอนทฤษฎีคอนสตรัคติวิตส์ ” ผลการวิจัยพบว่า (1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการแจ้งวัตถุประสงค์และทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นสอน ประกอบด้วย การทำความเข้าใจและหาแนวทางแก้ไขการดำเนินกิจกรรมไตร่ตรองระดับกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมไตร่ตรองระดับชั้น ขั้นสรุปและการพัฒนานำไปใช้ (2) ผู้เรียนที่ได้รับการสอนวิชาการอ่านเพื่ออุคมคติแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิตส์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 60 คือ คิดเป็นร้อยละ 66 และมีผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 81

นภาพรรณ เอี่ยมสำอางค์ (2551 : บทคัดย่อย) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ผลการจัดการเรียนการสอนตามโมเดล การสอน BSCS 5E” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามโดยBSCS 5E (5E Instructional Model) ที่ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นสรุปและอธิบาย ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมินผล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และร้อยละของจำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้การสอนตามโดย BSCS 5E แสดงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในด้านการให้ความร่วมมือแก่กลุ่มในการทำงาน, การมีส่วนร่วมในการอธิบาย, การให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล, การยอมรับความคิดเห็นข้อมูลอื่น, ความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกัน มีค่าเท่ากับ 91.44 ซึ่งมากกว่าค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่แสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 64.81 และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามโดย BSCS 5Eมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบนี้ในระดับมาก

ประกอบ กรณีกิจ (2552 : บทคัดย่อย) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ ผลของระดับความสามารถทางการเรียนรู้และแบบการให้ข้อมูลป้อนกลับ ในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต ในวิชาการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา ” ผลลการวิจัยพบว่า (1) นิสิตกลุ่มเก่งและกลุ่มปานกลางที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตกลุ่มอ่อนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 และนิสิตที่มีระดับความสามารถทางการเรียนรู้ซึ่งได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (2) นิสิตกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถทางการเรียนรู้และรูปแบบการให้ข้อมูลป้อนกลับในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตในวิชาการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (4) นิสิต

กลุ่มเก่งที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตกลุ่มเก่งที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (5) นิสิตกลุ่มเก่งที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตกลุ่มอ่อนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (6) นิสิตกลุ่มเก่งที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตกลุ่มอ่อนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (7) นิสิตกลุ่มปานกลางที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตกลุ่มเก่งที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (8) นิสิตกลุ่มปานกลางที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตกลุ่มอ่อนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (9) นิสิตกลุ่มอ่อนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตกลุ่มอ่อนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบที่ 1

พิฐุลาวัณย์ ศุภอุทุมพร (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ” (1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (3)นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (4) นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (5) นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 (6) นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สันติวัฒน์ จันทร์ใด (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต ” ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการ

เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประภาศรี พรหมประกาย และ ศิวาพร ธุระงาน (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การวิจัยกรณีศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2552 (TQF)” ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (Team-Based Learning, TBL) และปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning, PBL) ศึกษาความพึงพอใจ เหตุผล และเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF โดยใช้การออกแบบการเรียนรู้ตามกระบวนการ TBL และ PBL รวมทั้งแบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาวิชา “ไทยศึกษา” จำนวน 153 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ TBL โดยมีรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ส่วน คือ การเตรียมแผนการสอนของผู้สอนก่อนการสอน การพบผู้เรียนครั้งแรก และครั้งที่ 2 และกิจกรรมการเรียนการสอน TBL ส่วนการเรียนรู้โดยใช้ PBLแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ กิจกรรมกลุ่ม 5 ขั้น กิจกรรมรายบุคคล 1 ขั้น และกิจกรรมกลุ่ม 3 ขั้น จากการสำรวจเชิงสัมภาษณ์พบว่า ความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนและกิจกรรมการใช้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ นอกจากนั้น TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามกรอบ TQF ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมากที่สุดเช่นกัน ส่วนการพัฒนาคุณภาพของการจัดกระบวนการ TBL และ PBL ควรเน้นความเข้าใจและความสำคัญของการบริหารจัดการในการทำงานเป็นทีมโดยการใช้ Mind Map และเพิ่มการจัดกิจกรรมนอกสถานที่การคิดวิเคราะห์รวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น

สยุมภู อุนยะพันธ์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษาการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยการใช้การเสริมแรงทางบวก ซึ่งใช้เวลา จำนวน 12 คาบ ในรายวิชาธุรกิจการบินและการสำรองที่นั่ง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับครู อาจารย์ ให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำหลักการการเสริมแรงทางบวกมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเรียน การสอนให้ประสบความสำเร็จ และเพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นองค์ความรู้ นำไปประยุกต์ใช้ในงานสอน หรือการปรับพฤติกรรม ได้ต่อไป

หลังจากที่ได้ทำการวิจัย พฤติกรรมนักศึกษาเปลี่ยนไปคือ พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของ กลุ่มตัวอย่างที่เราได้ทำการทดสอบ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น นักศึกษาแต่งกายตามระเบียบข้อตกลงในการแต่งกาย รวมถึงจะเห็นได้ว่าการที่อาจารย์ให้การเสริมแรงด้วยการให้สิ่งจูงใจ ในการเรียนการสอนนั้น นักศึกษามีพฤติกรรมในการแต่งกาย และการส่งงานดีขึ้น มีกำลังใจในการเรียนการสอนดีขึ้นและสามารถลดพฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบในการทำงานได้อย่างดี และอีกประการคือ การประกาศให้นักศึกษาได้ทราบถึงคะแนนและดาวที่ได้รับทำให้เกิดการแข่งขัน ซึ่งส่งผลดีต่อการให้วิธีการเสริมแรง ในการจูงใจ เป็นอย่างมาก

ปัณณทัต กัลยา (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาสัมฤทธิผลในการทัศนศึกษาตามข้อบังคับของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ทำโครงการเดินทางในเส้นทางต่างๆ สามารถสร้างกิจกรรมที่เหมาะสม สำหรับนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในบริบทต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในโปรแกรมการเดินทาง และเพื่อสามารถนำผลการศึกษามาต่อยอดสำหรับเส้นทางอื่นๆ ต่อไป

ผลของการศึกษากิจกรรมการออกภาคสนามของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (เส้นทางภาคกลาง) โดยใช้การศึกษาผลสัมฤทธิ์ โดยมีเครื่องมือคือ แบบทดสอบหลังการออกภาคสนาม การสอบปากเปล่ากับผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคมมัคคุเทศก์เชียงใหม่ และการใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ได้ผลคือนักศึกษาทั้งหมดได้คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพฤติกรรม และจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม หลังกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 87.5 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการออกภาคสนามของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (เส้นทางภาคกลาง) มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้และในการสอบปากเปล่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 60/60 และมีพฤติกรรมในระดับน่าพอใจ

กฤษณา น่วมจุ้ยและคณะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนแบบร่วมมือ. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนแบบร่วมมือ (2) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 78 คน โดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอน ใบงาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาที่มีความตรงเชิงเหตุผล อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ความเที่ยง 0.74 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ match pair t-test ผลปรากฏว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนก่อนและหลัง โดยการเรียนแบบร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (2) ความคงทนในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนหลังสิ้นสุดการเรียนและหลังสิ้นสุดการเรียน 3 เดือน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ชัยวัฒน์ เชาวน์รัตนะ และเจตชรินทร์ จิรสันติธรรม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำ วิจัย เรื่อง การพัฒ นา รูปแบบการเรียนการสอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติมิเดีย. การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติเดีย รายวิชาประวัติการดนตรีและดนตรีนิยม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 15 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 24 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รูปแบบการเรียนการ

สอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย , แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน , แบบสังเกตการเรียนรู้ดนตรีสากลจากสื่อมัลติมีเดีย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจเป็นที่น่าพอใจ ผลคะแนนจากประเมินมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 87.05/93.3 สรุปว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง มีพัฒนาการการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และรูปแบบการเรียนการสอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติมีเดียที่ได้จัดทำขึ้นใหม่ มีความเหมาะสมมาก

วิชาญ เพ็ชรทอง (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการสร้างชิ้นงานเพื่อประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ผ่ านชิ้นงานรายวิชา การวัดและการควบคุมทางอุตสาหกรรม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างชิ้นงานและวิเคราะห์พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ผ่านชิ้นงาน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า ICAE model ประกอบด้วยขั้นแนะนำ (Information) ขั้นสร้างความรู้ (Knowledge Construction) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ (Application) และขั้นประเมินผล (Evaluation) เครื่องมือสำหรับการวิจัยประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการ สื่อการเรียนการสอน แบบประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาและด้านวิศวกรรมทั้งหมดจำนวน 9 คน ผลการวิเคราะห์พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้แบบประเมินกระบวนการทำงานจากการเรียนการสอน 4 ช่วงพบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างชิ้นงานของผู้เรียน พบว่าเกณฑ์การประเมินซึ่งมีองค์ประกอบคือ การกาหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การวางแผนการลงมือปฏิบัติการลงมือปฏิบัติ และการสรุปผลตามเป้าหมายการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้การสร้างชิ้นงานอย่างเป็นระบบ

นพลักษณ์ หนักแน่น (บทคัดย่อ : 2555) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 วิจัยเชิงอนาคตนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต 2) วิเคราะห์ภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 และ 3) จัดทำกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 - 2564 วิธีดำเนินการวิจัย 1) ศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาที่สังกัดคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 14 แห่ง จากคณาจารย์ 251 คน บุคลากร 236 คน และนิสิตนักศึกษา 377 คน 2) วิเคราะห์ภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 - 2564 ด้วยเทคนิควิจัยแบบ Delphi โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาและการพัฒนาผู้นำ 18 คน 3) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) 4) จัดทำกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 ด้วยเทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario Planning) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการองค์กร และการจัดการกลยุทธ์ 17 คน 5) ตรวจสอบกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิตในปัจจุบัน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการเข้าสังคม ด้านการนำและการจัดการ ด้านปฏิภาณไหวพริบ ด้านทักษะในการทำงาน ด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสติปัญญา และด้านคุณธรรมจริยธรรมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์และการเข้าสังคมมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.08, $\bar{x}$ =4.01, $\bar{x}$ =4.05) และด้านสติปัญญาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.79, $\bar{x}$ =3.91, $\bar{x}$ =3.82) แต่ต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ

ลักษณะภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 พบว่าด้านบุคลิกภาพ คือ 1) มีความพากเพียร อุตสาหะ 2) มีน้ำใจโอบอ้อมอารี 3) เป็นคนเปิดเผย และ 4) ยิ้มแย้มแจ่มใสและร่าเริงอยู่เสมอ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการเข้าสังคม คือ 1) สามารถสนทนากับคนรอบข้างได้อย่างกลมกลืน ด้านการนำและการจัดการ คือ 1) นำทักษะและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการได้ ด้านปฏิภาณไหวพริบ คือ 1) มีปฏิภาณไหวพริบรู้เท่าทันบุคคล ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านทักษะในการทำงาน คือ 1) มีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เข้าใจระบบและกระบวนการทำงาน การวางแผน การประเมินผลการปรับปรุงแก้ไขและทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการทำงาน 2) มีทักษะและความเชี่ยวชาญงานในสาขาวิชาชีพ มุ่งเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง จริงจัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงและมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่หลากหลาย 3) ทำงานอย่างจริงจังโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของงานให้เป็นที่ยอมรับในทุกระดับขององค์กร 4) เป็นผู้ที่เรียนรู้ ปฏิบัติและศึกษาเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ 5) สามารถบริหารเวลาทั้งในการทำงานและในเรื่องส่วนตัว ด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ 1) สามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตเพื่อสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสมกับวิชาชีพ 2) เป็นผู้รู้เท่าทันเทคโนโลยีโดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม 3) สามารถใช้ภาษาไทยและคำราชาศัพท์ที่ถูกต้องได้เป็นอย่างดีเพื่อเป็นแบบอย่างในการพูดและการเขียน และ 4) ใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ในการสื่อสารและค้นหาความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตได้ ด้านสติปัญญา คือ 1) พร้อมที่จะรับและถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม ศิษย์และเพื่อนร่วมงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ 1) มีความซื่อสัตย์สุจริต

การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ 16 กลยุทธ์ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 นิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการมีภาวะผู้นำและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ 1) บูรณาการวิชาการกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา การบริการวิชาการ และงานวิจัยในรายวิชา 2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและทักษะการปฏิบัติงาน 3) การพัฒนาครูต้นแบบ 4) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐาน TQF ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม 5) พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เน้นการสร้างความตระหนักและการรู้เท่าทันการสร้างกระบวนการคิด และการสร้างเป้าหมายชีวิต 6) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และการติดต่อสื่อสาร ที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา 7) ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 8) พัฒนาลักษณะภาวะผู้นำนิสิตนักศึกษาครูที่พึงประสงค์ ประเด็น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 นิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ได้แก่ 9) เสริมสร้างเจตคติและความภาคภูมิใจในวิชาชีพครูเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเห็นความสำคัญและคุณค่าในวิชาชีพครู 10) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมทางวิชาชีพเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความเมตตากรุณา 11) สนับสนุนการสร้างค่านิยมร่วมในการเป็นบัณฑิตครูผู้นำที่ดี มีความพากเพียร และจิตสำนึกสาธารณะ 12) สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 นิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เป็นที่ยอมรับของประเทศและภูมิภาคอาเซียน 13) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมวิชาการครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เพื่อเป็นเวทีให้นิสิตนักศึกษาได้แสดงออกทางวิชาการก่อนสำเร็จการศึกษา 14) พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ 15) การพัฒนาสมรรถนะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารและการสืบค้นสารสนเทศ และ 16) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคอาเซียน

พัชรา เอี่ยมกิจการ และคนอื่นๆ (2561 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง รูปแบบการสื่อสารที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในนักศึกษา ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ คณาจารย์ และนักศึกษา และเพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในนักศึกษาคณเทคโนโลยีการเกษตรควรมีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยในแต่ละคุณลักษณะจะมีทักษะย่อยที่มุ่งเน้นแตกต่างกันออกไป อาทิ ด้านคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาควรจะต้องมีทักษะย่อยที่เรียงลำดับความสำคัญ คือ 1) การแสดงความซื่อสัตย์อย่างสม่ำเสมอ 2) มีวินัยและรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 3) มีจิตสำนึกและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 4) เคารพสิทธิและยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และ 5) เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับองค์กรและสังคม นอกจากนั้นนักศึกษาควรมีคุณลักษณะอื่นๆ เพิ่มเติม อาทิ ความเชี่ยวชาญของหลักสูตร ด้านบุคลิกภาพ ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านความอดทน และรูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ควรเป็นการสื่อสารในรูปแบบบูรณาการที่มีการวางแผนให้เกิดการสื่อสารหลากหลายรูปแบบที่ร่วมมือให้เกิดพลังของการสื่อสารคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไปสู่กลุ่มเป้าหมายทั้งกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักศึกษา และกลุ่มเป้าหมายรอง เช่น บุคลากรในคณะเทคโนโลยีการเกษตรผู้ประกอบการ นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป

สุนทร สารเจริญ (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ การศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียน การสอนวิชาโครงการ (Project) ของนักศึกษากลุ่ม AU 501 ระดับชั้น ปวส.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ ” ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงการมีความพึงพอใจต่อการ

จัดการเรียนการสอนวิชาโครงการ (Project) ของนักศึกษาคณะช่างอุตสาหกรรม สาขาช่างยนต์ กลุ่ม AU 501 ระดับชั้น ปวส.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ จังหวัดเชียงใหม่ ต. หนองจ๊อม อ. สันทราย จ. เชียงใหม่ อันจะเป็นประโยชน์ที่จะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อที่นักศึกษาสาขาช่างยนต์ คณะช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการ (Project) ทั้งนี้พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่อยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 ผลงานที่ประดิษฐ์มุ่งเน้นให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาช่างยนต์ คิดเป็นร้อยละ 99.31 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 98.62 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 ฝึกความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ได้ใช้จินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงาน คิดเป็นร้อยละ 97.93 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับอุดมศึกษานั้น ผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายให้ผู้เรียนฟัง มาใช้วิธีการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการนั่งฟังบรรยายตลอดบทเรียน กล่าวคือผู้สอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติเผชิญสถานการณ์ หรือวิจัย โดยใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และมีใช้วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้มีการคิดค้นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากโครงการพัฒนากระบวนทัศน์การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชาปฏิบัติ คือ การสอนรูปแบบ KDA โมเดล หมายถึง รูปแบบการสอนที่คณะวิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ ขั้นฝึกหัด และขั้นลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ดังนี้

1. K : Know ขั้นความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะศึกษาประเด็นเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน อ้างอิงข้อมูลอย่างถูกต้อง สะท้อนความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ถ่ายทอดความรู้ผ่านการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. D : Drills ขั้นฝึกหัด เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากขั้น K มาแลกเปลี่ยนกับผู้สอนเพื่อออกแบบ การฝึกซ้อมทักษะซ้ำ ๆ ทั้งนี้รูปแบบการฝึกทักษะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเนื้อหาวิชานั้น ๆ

3. A : Action ขั้นปฏิบัติในสถานการณ์จริง เป็นขั้นที่มีความจำเป็นอย่างมาก ผู้สอนจะต้องคัดเลือกหรือจัดหาพื้นที่สำหรับปฏิบัติงานจริงให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนจะเป็นผู้สังเกต (Observers) และอาจให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ผู้เรียนเกิดปัญหา

ซึ่งเป็นการสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีร่วมกันระหว่างคณาจารย์จากคณะต่างๆภายในมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการเรียนการสอนที่คิดค้นขึ้นมาจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ทางผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องมีการทดลองใช้กับนักศึกษาเสียก่อน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สำหรับการสอนรูปแบบ KDA โมเดล เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีระยะในการพัฒนาการเรียนการสอนดังนี้

ระยะที่ 1 การประดิษฐ์คิดค้น (Innovation) เป็นระยะที่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีร่วมกันระดมสมอง (Brainstorming) ผ่านการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group discussion) จำนวน 3 ครั้ง เพื่อกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติ

ระยะที่ 2 พัฒนาการ (Development) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นกับนักศึกษา ในรายวิชาที่ทำการวิจัย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยรูปแบบการสอนเป็นลักษณะของการบูรณาการเข้าไปในแผนการสอนของแต่ละสัปดาห์ จำนวน 15 สัปดาห์

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริง

การศึกษาผลของการใช้การสอนรูปแบบ KDA โมเดล เพื่อพัฒนาทักษะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นการศึกษาผลการเรียนรู้ (Learning outcome) ที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการสอนที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกันผ่านการระดมสมอง (Brainstorming) ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่สอนรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติ จนได้การสอนรูปแบบ KDA โมเดล กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ 1. K:Know ขั้นความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะศึกษาประเด็นเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน อ้างอิงข้อมูลอย่างถูกต้อง สะท้อนความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ถ่ายทอดความรู้ผ่านการนำเสนอหน้าชั้นเรียน 2. D:Drills ขั้นฝึกหัด เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากขั้น K มาแลกเปลี่ยนกับผู้สอนเพื่อออกแบบ การฝึกซ้อมทักษะซ้ำ ๆ ทั้งนี้รูปแบบการฝึกทักษะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเนื้อหาวิชานั้น ๆ 3. A:Action ขั้นปฏิบัติในสถานการณ์ เป็นขั้นที่มีความจำเป็นอย่างมาก ผู้สอนจะต้องคัดเลือกหรือจัดหาพื้นที่สำหรับปฏิบัติงานจริงให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนจะเป็นผู้สังเกต (Observers) และอาจให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ผู้เรียนเกิดปัญหา สำหรับการสอนรูปแบบ KDA โมเดล คือ แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชาปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ เผชิญสถานการณ์ หรือวิจัย โดยใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และการนำเสนอผลการเรียนรู้ (Presentation) ตัวแปรตามของการวิจัย คือ ทักษะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education : TQF : HEd)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี